

EL LLENGUATGE

*Qui dia passa,  
any empeny*

**H**i ha algunes formes del verb *empènyer*, com és ara *empenyo*, *empenyem*, *empenyeu* i *empenyen*, que serien comunes amb les del verb «empenyar», suposant que aquest verb existís. Si es vol, dit altrament, que són realment comunes o idèntiques amb les del verb «empenyar», introduït en el nostre llenguatge a causa de la pressió del castellà i que s'usa en alguns casos amb un valor no pas gaire allunyat del que atribuïm al verb català *empènyer*. I, si tant ens hi entestàvem, si tant ens ho ficàvem al cap o a la barretina, qui sap si arribariem a trobar cap cas, cap exemple concret, en què aquest verb que considerem un barbarisme inadmissible fos substituïble precisament per *empènyer*. Però, amb tot, caldria fer encara alguna modificació en la frase d'aquest exemple hipotètic si en volèiem fer una construcció correcta, impecable, perquè hi ha una altra diferència essencial entre *empènyer* i el verb «empenyar» que fem servir per influència del castellà: el tractament sintàctic. Efectivament: *empènyer* és un verb transitiu, que exigeix sempre un complement directe, i en canvi utilitzem el castellanisme «empenyar» com un verb pronominal, és a dir, amb el reforç de la partícula *es*, i amb un complement introduït per la preposició *en* (o bé *a* davant un infinitiu).

Anant encara més enllà, considerant que quan el complement d'un verb és una oració subordinada introduïda per la conjunció *que* aquesta conjunció emmena la caiguda o abdicació de la preposició que hi entraria en contacte, podríem aturar-nos a comparar dues construccions com «Els seus amics s'empenyen que es presenti a les eleccions», i *Els seus amics l'empenyen que es presenti a les eleccions*, en què observem que, ultra la diferència de significat, que tot seguit veurem, no hem reeixit a eliminar totalment la diferència de tractament sintàctic: en la primera, molt usual però, com hem dit, incorrecta, el verb —«empenyar-se»— és usat pronominalment, com mostra el pronom que el precedeix, i en la segona, el verb —*empènyer*— és usat com un verb transitiu, és a dir, amb un complement directe, representat pel pronom *el* (reduït a *l*). Hi ha a més, però, la diferència de sentit, que és ben clara: *empènyer* equival aquí a *induir*, *presionar*, *incitar*, *esperonar*... «Empenyar-se», en canvi, s'ha de substituir per *entossudir-se*, *entestar-se*, *obstinar-se*, *entretzenar-se*, *ficar-se al cap*...

Albert Jané